

Düşünen Bir Sınıf Yaratma

Öğrenciler; birçok bakış açısını göz önünde bulundurarak önemli konularla istekli bir biçimde boğuştuıkları, yerinde fikirler geliştirdikleri ve fikirlerini başkalarına etkin bir biçimde aktardıkları, düşünen sınıflarda düşünmeyi öğrenirler. Bu tür bir ortam yaratmak, öğretmenlerin karşılaştığı en büyük zorluktur, ancak böyle bir atmosferde öğretmek öğretmenler ve benzer şekilde öğrenciler için sadece yararlı değil, aynı zamanda eğlencelidir de.

Öğrencilerin düşünme becerilerini geliştirmeleri için, risk alma ve arasıra başarısız olma konusunda kendilerini rahat hissetmeleri gerekir. Öğrencilerin düşünme kaslarını gerçek problemler üzerinde çalıştırdıkları proje tabanlı öğrenme, düşünmeyi öğretmeyi öğretim programı içeriğiyle kaynaştırmak için ideal bir yapı sağlar.

Düşünme Dili

Düşünen bir sınıf, hem öğretmen hem de öğrenciler tarafından kullanılan 'düşünme dili' ile kaynaştırılmıştır. Bu dil, düşünceli öğrenme sürecini vurgular ve sığ ve yüzeysel düşünmeyle derin ve anlamlı düşünmeyi birbirinden ayırt eder. Yapılandırmacılık ve öğrenci merkezli öğrenmenin piri olan Vygotsky (1986), bize şunu hatırlatır 'Düşünce sadece kelimelerle ifade edilmez, bunlar aracılığıyla var olur' (sayfa 218). Konuşma insanların düşünmelerine ve öğrencilerin düşünmeyi öğrenmelerine yardımcı olur.

Öğretmen Soruları

Sınıfta kullanılan en temel dil türlerinden bir tanesi, öğretmen soru sormasıdır. Öğretmenler çoğunlukla, daha çok 'niçin' ve 'nasıl' ve daha az 'ne' ve 'ne zaman' soruları sorarak, öğrencilerin yeteneklerini geliştirmek için üst düzey sorular sormaya teşvik edilirler. Ancak, yalnız bu tür soruları cevaplamanın öğrencilerin düşünme yetenekleri üzerinde doğrudan bir etkisinin olduğuna dair hiç kanıt yoktur.

Wegerif (2002) bu sonucu, 'Huck Finn'in babası niçin onu kaçırdı?' sorusunu soran bir öğretmen örneğiyle açıklar. Bu soru, derin düşünmeye yol açabilir ve bazı öğrencilerin düşünme yeteneklerini geliştirmelerine yardımcı olabilir, ancak Wegerif'in açıkladığı gibi, öğrenciler olayların olmasına neden olan şeyleri tahmin etme ve bunlara dair acele kararlar alma alışkanlıklarında, sığ düşünme yapılarını uygulamaya devam edeceklerdir'.

Bazı sözümona daha derin sorular, öğrencilerden öznel yargılar ister: 'Şiir hakkında ne düşündün?' 'İnsanları klonlamalı mıyız?'. Öğrenciler böyle soruları genellikle kolayca cevaplayabilir, ama fikirlerinin haklılığını kanıtlamak ve bunları desteklemek zorunda kalmadan, düşünürler olarak gelişmeleri olası değildir (Appelbaum, 2000). Bir düşünme sınıfında, öğretmenin bir 'niçin' ya da 'nasıl' sorusuna cevabı, 'Bunu nasıl anlarsın?' 'Ne gibi sebeplerin var?' 'Sebeplerin nereden gelir?' 'Ya diğer bakış açısı?'dır. Öğretmen ya da öğrencilerden gelen bu tür sorular, düşünen bir sınıf kültürünün bir parçası haline gelir ve iyi bir soruyu cevaplamanın ciddiyetsiz, kolay bir cevaptan daha fazlasını gerektirdiğini garantiler.

Sınıftaki öğrenmeyi iyi sorular etrafında yapılandırmak, öğrencilerde düşünmeyi teşvik etmenin önemli bir parçasıdır ancak yeterli değildir. Sorulara; bunlar hakkında nasıl düşünüleceğine dair uygun geribildirim, değerlendirme ve öğretim eşlik etmelidir.

Düşünme Dili

Öğrenci Soruları

Düşünen bir sınıfın fazlasıyla ihmal edilen bir ögesi, öğrenci sorularıdır. Geleneksel sınıfta öğrenciler, soruları cevaplar, genellikle soru sormazlar. Öğrenciler yıllardır, öğretmenlerin cevabını önceden bildikleri sorular sordukları sınıflarda oturmaktadırlar. Tüm öğrenmenin kökünde olan gerçek karışıklık, nadiren kabul edilir.

Düşünen bir sınıf kültürü, gerçek sorular - öğretmenlerin ve öğrencilerin gerçekten kafalarını karıştıran sorular- etrafında inşa edilmelidir. Soru cevaplamaktan soru sormaya geçiş, çoğu öğrenci için çabuk ve sancısız olmayacaktır. Birşeyle, onun hakkında bilgi yetersizliğini itiraf edecek kadar ilgilenmek, risk içerir. Yine de, öğrencilerin konuyu, öğretmeni ve birbirlerini özgürce sorguladıkları bir ortam yaratmak, düşünmeyi geliştirmede önemlidir.

Eğitim profesörü J. T. Dillon (1988), öğrenci sorularını teşvik etmek için öğretmenlere bazı tavsiyeler verir:

- Öğretiminizde öğrenci sorularına yer verin ve şunları yaparak soruları bekleyin:

- bir ünite süresince periyodik olarak öğrencilerden çalışılan konu hakkında sorularını yazmalarını isteyerek
- bir ders, tartışma veya sınavı öğrencilerin sorularına dayandırarak
- Tartışmalar esnasında öğrencileri, sizi ve diğer öğrencileri sorgulamaya davet ederek
- öğrencilere metinleri ve diğer öğretim materyallerini sorgulamayı öğreterek
- Soruları hoş karşılayın.
- Soruyu şöyle devam ettirin:
 - karışıklık ve araştırma ruhunu güçlendirerek ve ödüllendirerek
 - öğrencilerin bir soruyu cevaplamak için bir yol bulmalarına yardımcı olarak
 - sorunun, öğrencinin bakış açısından ne olduğunu bularak
 - sorunun temelini inceleyerek
 - öğrencinin, soruyla açığa çıkarılan bilgilerini takdir ederek
 - soruya yönelik gerçek ilgi göstererek

İyi düşünürler, iyi soru soran insanlardır ve birçok öğrencide bu beceri otomatik olarak ya da kazara ortaya çıkmaz. Düşünen bir sınıfta, öğrenci sorularının teşviki çok önemlidir.

Akıl Yürütme

Weil (2000), öğrencilere 'sebeplere dansı'nı öğretmeye yönelik konuşur. Bu dansı gerçekleştirmek için, öğrenciler dili; iddiaları oluşturmak, analiz etmek ve savunmak için bir araç olarak kullanılmalıdır. Dansa yönelik çeşitli adımları tanımlar:

- Kanıtları belirlemek ve değerlendirmek
- Kendilerinin ve başkalarının varsayımlarını incelemek
- Derinden sorgulamak
- Komuyla alakalı olan ve olmayan bilgiler arasındaki farkı anlamak
- Bilgi kaynaklarını doğrulamak
- Yeterli bilgiye sahip olana kadar yargıları kendine saklamak
- Bakış açıları ve yorumları değerlendirmek
- Çelişkilerin farkına varmak
- Yorumlamaları incelemek

Düşünen sınıflarda, kanıt, bakış açısı ve güvenilirlik gibi kelimeler, her konu alanı ve etkinlik boyunca serpiştirilir. Bazen öğretimin merkez noktasıdır, ama daima öğrenmenin merkez noktasıdır.

Metabilişsellik

Marzano'nun (1998) araştırmasının gösterdiği gibi, metabilişsel konuşma öğrenci öğrenmesini geliştirmenin en güçlü araçlarından bir tanesidir. Öğretmenler çoğunlukla düşünmeyi, konuşma konusu olarak kullanmada isteksizdir. Endişeleri, çoğu öğretmenin kendi düşünme süreçlerine aşina olmayışından ve genellikle bu alandaki ilk girişimlerin beraberinde gelen acemilikten kaynaklanabilir. Biraz uygulama, öğretmenlerin bunu yaparken rahatlamalarına yardımcı olur ve kazanımları gördükleri zaman, bu öğretimlerinin devamlı bir parçası haline gelecektir.

Metabilişselliği geliştirmenin iki yolu, öğrenme günlükleri ve tartışmalardır. Öğrencileri kendi düşünceleriyle ilgili sorular cevaplamaya teşvik etmek, onların düşünürler olarak gelişmelerine yardımcı olmada çok etkili olabilir. Bir projenin başında öğrenciler amaçları nasıl belirleyeceklerini ve çalışmalarını nasıl planlayacaklarını düşünebilirler. Proje esnasında, düşünme stratejilerinin nasıl işlediğini ve daha etkili ve verimli olması için bunları nasıl belirleyeceklerini ve değiştireceklerini kendilerine sorabilirler. Proje tamamlanınca, bu projeye yaklaşma şekillerinden öğrendikleri, bir ilerde daha iyi olmalarına yardımcı olacak şeyler hakkında düşünebilirler.

Odanın Düzenlenmesi

Açıkçası, düşünme hemen her tür fiziksel ortamda olabilir. Mustafa Kemal Atatürk bunu ufak bir çadırda yanındaki bir mumla yaptı ve politik mahkumlar bir hücrede yalnız hapsedilmişken yapmaktadır. Ancak çoğu insan, etraflarındaki fiziksel çevreden gelen biraz destekle bunu daha iyi yapar.

Çoğu derin düşünme, en azından bazı aşamalarda, konuşmayı gerektirir. Düşünme sınıfları bununla dolu olmalıdır, bu yüzden öğretmen ve öğrencilerin birbirleriyle konuşmalarını daha da kolaylaştıran bir ortamın derin düşünmeyi teşvik etmesi olasıdır. Zeki bir öğretmen sıraların düz sıralar halinde yere çakılı olduğu

sınıflarda bile öğrencilerin biraraya gelmesinin yollarını bulabilmesine rağmen, gruplar halinde düzenlenmiş masa ve sıralar, öğrenciler arasındaki anlamlı etkileşimi kolaylaştırır.

Olası en iyi oda düzeni esnektir. Öğretmenin gerektiğinde öğrencileri ayırabilmesi ve gruplayabilmesi gerekir. Öğrencilerin gruplar halinde çalışacakları ve kendi başlarına olacakları yerlerin yanısıra, bire bir görüşmeler için de bir yer olmalıdır. Öğretmen öğrenci düşünmesini destekleyen fiziksel bir ortam sağlama taraftarı olduğu sürece, bunların hepsi geleneksel bir sınıfta da geniş bir açık alanda olduğu kadar iyi olabilir.

Öğrenciler gerçeğe uygun projeleri tamamlamak için, düşünmeye yönelik kaynaklara erişime de ihtiyaç duyarlar. Bir sınıf kütüphanesi, bilimsel ekipman, matematik becerileri, harita ve küreler, hayvanlar ve bitkiler öğrencilere düşünmeye yönelik ilginç ve anlamlı malzemeler verir. Bilginin yanısıra, öğrencilerin grafik kağıdı, keçeli kalem, oyun ve skeçler için atılmış kıyafet ve ev eşyaları, kil, boya, tel ve öğrencilerde yaratıcı içgüdüğü ortaya çıkaran ve çeşitli öğrenme biçimlerine hitap eden diğer çeşitli materyaller gibi basım ve sunu materyallerine de ihtiyaçları vardır.

Teknoloji

Bilgisayarlar, dijital fotoğraf makineleri ve diğer tür teknolojiler, düşünmeyi teşvik eden bir sınıfta önemli bir rol oynar. Proje tabanlı öğrenme sınıflarında bu araçlar, öğrencilerin düşüncelerini paylaşmaları ve açıklamalarına yönelik bir yolun yanısıra, içerik hakkında düşüncelerine yönelik bir yol da temin eder. Elektronik posta, elektronik tartışmalar, hatta bir grup öğrencinin birlikte bakabileceği ve tartışabileceği, bilgisayar ekranında görülebilir bir proje, süreçlerin belirgin ve tartışmalara açık hale getirilmesine yardımcı olabilir.

İnternet erişimi, düşünme süreçlerine yönelik bir diyalog yapısı temin ederek, öğrencilerin düşünmesini geliştirmede değerli bir araç olabilir. Elektronik ortamlarda öğrenciler konuşma hakkı için başkalarıyla yarışmak zorunda değildir. Öğrenme yetersizliği olan öğrenciler ve anadilini konuşmayan konuşmacılar için önemli olan düşüncelerini toparlama için de zaman harcayabilirler.

Geleneksel kelime işlemcilerin yanısıra istatistiksel analizi destekleyen yazılım, grafik düzenleyiciler ve çokluortam sunuları yoluyla bilgilerin görsel ifadeleri, 21'inci yüzyıl sınıfında zaruridir. Ancak, herhangi bir öğretim metodu gibi, bilgisayarlara erişim derin düşünmeyi, mükemmel edebiyata erişimin gelişmiş edebi analizi garantilemesinden daha fazla garantilemez. Bu özellikle de öğrencilerin üst düzey düşünmeyi şüphesiz kullanabildikleri bilgisayar oyunları için doğrudur. Bu becerileri diğer bağlamlara nasıl aktaracaklarına dair doğrudan öğretim olmadan, çoğu öğrenci için teknolojiden pek de fazla öğrenme olması muhtemel değildir.

Referanslar

Appelbaum, P. M. (2000). Eight critical points for mathematics. In D. W. Weil & H. K. Anderson, (Eds.), *Perspectives in critical thinking: Essays by teachers in theory and practice*, (pp. 41-55), New York: Peter Lang.

Berman, S. (2000). Thinking in context: Teaching for open-mindedness and critical understanding. In A. L. Costa ed. *Developing minds: A resource book for teaching thinking*, (pp. 11-17). Alexandria, VA: ASCD.

Dillon, J. T. (1988). *Questioning and teaching: A manual of practice*. New York: Teachers College Press.

Marzano, R. J. (1998). *A theory-based meta-analysis of research on instruction*. Aurora, CO: McREL. www.mcrel.org/PDF/Instruction/5982RR_InstructionMeta_Analysis.pdf

Vygotsky, L. S. (1986). *Thought and language*. Cambridge, MA: The M.I.T. Press.

Wegerif, R. W. *Literature review in thinking skills, technology, and learning*. Bristol, England: NESTA Futurelab, 2002. www.nestafuturelab.org/research/reviews/reviews_11_and12/12_01.htm

Weil, D. W. (2000). Learning to reason dialectically: Teaching primary students to reason within different points of view. In D. W. Weil & H. K. Anderson, eds. *Perspectives in critical thinking: Essays by teachers in theory and practice*, (pp. 1-21). New York: Peter Lang.